Oinarrizko Programazioa

4. Oinarrizko Datu-egiturak

• • | Edukiak

- 1. Sarrera
- 2. Programazioko oinarrizko kontzeptuak
- 3. Programen beheranzko diseinua. Azpiprogramak: funtzioak eta prozedurak
- 4. Oinarrizko datu-egiturak
- 5. Programazio-lengoaien erabilera
- 6. Aplikazio-adibideak

Oinarrizko datu-egiturak

- 1. Sarrera
- 2. Bektoreak
- 3. Matrizeak
- 4. Erregistroak
- 5. Datu-egitura mistoak
- 6. Listak

• • Motibazioa

Egin honako ariketa hau:

Puntuz bukatzen den karaktere-sekuentzia bat emanda, karaktere guztiak baina atzetik aurrera idatziko dituen algoritmoa espezifikatu eta egin.

Nola egin daiteke orain arte ikusitako baliabideekin?

Datu-mota egituratuak

- Orain arte definitutako datu-motak sinpleak izan dira: balio bakar bat daukate.
- Datu-mota egituratuek balio bat baino gehiago biltzen dute.
- Datu-mota egituratu arruntenak bi dira:
  - Bektorea: bere osagai guztiak mota berekoak dira
  - Erregistroa: osagai guztiak ez dira mota berekoak

• • Bektoreak

- Bektore motakoa den aldagai bateko osagai guztiak mota berekoak dira, eta indize baten arabera erreferentziatzen dira.
- Bektore bat definitzen denean zehazten da bere neurria (osagai kopurua), eta neurri hori finkoa da.
- Lau datu-mota berri erabili ahal izango dugu:
  - Oso_Bektore
  - Erreal_Bektore
  - Boolear_Bektore
  - Karaktere_Bektore

Bektorearen erazagupena

- Bektore motako aldagai (edo objektu) bat erazagutzeko :
  - Bektorearen izena
  - Osagai kopurua (indizeetarako tartea definituz)
  - Osagaien mota

Adibidez, 10 osagai duten bektoreak definituz:

```
N: constant integer:= 10;
type Oso_Bektore is array (1..N) of Integer;
type Karaktere_Bektore is array (1..N) of Character;
Kalifikazioak: Oso_Bektore;
```

Bektorearen erazagupena (II)

Adibidez:

Kalifikazioak: Oso Bektore;

Hamar aldagai berri, bakoitzean zenbaki oso bat edukitzeko:

Kalifikazioak = (6,5,8,4,7,6,9,7,5,8)

Kalifikazioak(1)	
Kalifikazioak(2)	
Kalifikazioak(3)	
Kalifikazioak(4)	
Kalifikazioak(5)	
Kalifikazioak(6)	
Kalifikazioak(7)	
Kalifikazioak(8)	
Kalifikazioak(9)	
Kalifikazioak(10)	

Bektorearen osagaiak

- Bektoreko osagai bat adierazteko, bektorearen izena eta osagaiari dagokion indizea (parentesi artean) idatzi behar dira.
  - Kalifikazioak(6)
     Kalifikazioak bektoreko seigarren osagaia da
  - Kalifikazioak(15)

?

Kalifikazioak(I)

7

Kalifikazioak (2*I-3)

?

4.2 Bektoreak

Bektoreko osagaiak (II)

- Indizea adierazpen bat ere izan daiteke:
  - Kalifikazioak (I)
     kalifikazioak bektoreko l-garren osagaia da.
     l aldagaiak exekuzio-unean daukan balioa da indizea.
  - Kalifikazioak (2*I-3)
     Une batean I-ren balioa 4 bada, 5.
- **KONTUZ!** Kalifikazioak (2*I-3)

Une batean I-ren balioa 8 bada, 13. osagaia aipatu nahi da. Horrelakorik ez dagoenez, errore bat sortuko da: (Murriztapen-errorea /Constraint Error)

Bektore datu-mota

- Balio posibleak
  - osagai bakoitzak bere motako balio bat dauka
  - bektore osoak, balio guztiek osaturiko egitura
- Eragiketak
  - osagai bakoitzak bere motako aldagai bakun bat bezala jokatzen du
  - osagai-kopuru berdineko bektoreen artean
    - Bektore osoko asignazioa (:=)
    - Bektore osoko konparazioa (=, /=)

Bektoreak Adan

Oso_Bektore eta Karaktere_Bektore datu-motak Adaz:

```
N: constant integer:= 10;
type Oso_Bektore is
array (1..N) of Integer;
type Karaktere_Bektore is
array (1..N) of Character;
```

Definitu ditugun Oso_Bektore eta Karaktere_Bektore mota horiek azpiprogrametako parametroetan ere erabil daitezke.

Adako array motaren atributuak

- A'First: A arrayaren indizearen barrutiko behe-mugaren balioa
- A'Last: A arrayaren indizearen barrutiko goi-mugaren balioa.
- A'Length: A arrayaren osagai-kopurua da.
- A'Range: A'First..A'Last barrutia adierazten du.

1. adibidea:

```
N: constant integer:= 10;
type Oso_Bektore is array (1..N) of Integer;
Kalifikazioak: Oso_Bektore;

Kalifikazioak'First = 1
Kalifikazioak'Last = 10
Kalifikazioak'Length = 10
Kalifikazioak'Range = 1..10
```

Adako array motaren atributuak (II)

2. adibidea:

```
type Urte_Bektore is array (1901..2050) of Integer;
Hazkuntzak: Urte_Bektore;

Hazkuntzak'First = 1901
Hazkuntzak'Last = 2050
Hazkuntzak'Length = 150
Hazkuntzak'Range = 1901..2050
```

• • Bektore datu-mota erabiltzen

- Badira bektoreen gaineko eragiketa batzuk, programaziolengoaiek normalean eskaintzen ez dituztenak, baina askotan egiten direnak:
  - Zerbait egin osagai bakoitzarekin
  - Idatzi osagaiak
  - Osagaiei balio bana asignatu
  - Bilatu balio bat
  - Bilatu propietate bat betetzen duen osagai bat
  - Ordenatu osagaiak
  - •

• • Erabilera-adibidea

Oso-bektore bat emanda, bektoreko zenbakien batezbesteko aritmetikoa kalkulatzen duen algoritmoa espezifikatu eta egin. Azpiprograma bezala inplementatu.

• • Erabilera-adibidea (II)

Oso-bektore bateko osagaiak idatziko dituen algoritmoa espezifikatu eta egin. Azpiprograma bezala inplementatu.

```
prozedura Idatzi_Bektorea (B: in Oso_Bektore) is
-- Aurre: B = (z<sub>1</sub>,...,z<sub>n</sub>), (z<sub>1</sub>,...,z<sub>n</sub>: osoak)
-- Post: G = <z<sub>1</sub>,...,z<sub>n</sub>>

hasiera
    egin I guztietarako B'First tik B'Last raino
        Idatzi_Osoa (B(I));
    amguztietarako
amaia
```

Bestelakoak (ikus Watt-en liburua)

```
type Hilabeteak is (Urt,Ots,Mar,Api,Mai,Eka,Uzt,Abu,Ira,Urr,Aza,Abe);
type Lerroak is array (1 .. 80) of Character;

Kar_Kop: array (Character) of Natural;
Letra_Kop: array (Character range 'A' .. 'Z') of Natural;
Hila_Egunak: array (Hilabeteak) of Integer range 28 .. 31;
Hileko_Euria: array (Hilabeteak) of Float;
Urteko_Euria: array (1900 .. 1999) of Hilabeteak;
Lerroa: Lerroak;
Pantaila: array (1 .. 24) of Lerroak;
```

Bestelakoak (ikus Watt-en liburua)

```
Hila_Egunak := (31, 28, 31, 30, 31, 30, 31, 30, 31, 30, 31);
subtype Hautagaiak is Integer range 1 .. 4;
Botu_Kop : array (Hautagaiak) of Natural;
Botu_Kop := (0, 0, 0, 0);
edo
Botu_Kop := (1 .. 4 => 0);
```

Bestelakoak (ikus Watt-en liburua) String datu-mota

Formalki honela definitzen da.

```
type String is array (Positive range <>) of Character;
```

Karaktere_Bektore motaren antzekoa da zenbait gehigarriekin:

- <, <=, >= eta > eragile erlazionalen bidez konpara daitezke.
- Array osoa idazkera laburtuan adieraz daiteke:

```
Egilea: array (1 .. 3) of String (1 .. 10); Egilea(1) := "Atxaga"; -- 10 karaktere derrigorrez
```

• Konstanteetan tamaina ez da definitu behar:

```
Liburua : constant String := "Ada: Lengoaia eta Metodologia";
```

• • Matrizeak

- Bektore bat osatzen duten aldagai guztiak mota berekoak dira, eta indize bakar baten arabera erreferentziatzen dira.
- Matrizeetan ere aldagai guztiak mota berekoak dira, baina bi indize erabiltzen dira osagaiak bereizteko
  - (Behar beste indize erabil daiteke, eta horrela dimentsio anitzeko egiturak sortu)
- Lau datu-mota berri erabili ahal izango dugu:
  - Oso_Matrize
  - Erreal Matrize
  - Boolear_Matrize
  - Karaktere_Matrize

Matrizeen erazagupena

- Matrize motako aldagai (edo objektu) bat erazagutzeko :
  - Bektorearen izena
  - Osagai kopuruak (indize bietarako tarteak definituz)
  - Osagaien mota

Adibidez:

```
N: constant integer:= 3;

N_Lerro: constant Integer :=24;

N_Zutabe: constant Integer :=80;

type Oso_Matrize is array (1..N, 1..N) of Integer;

type Karaktere_Matrize is array (1..N_lerro, 1..N_Zutabe) of Character;

M1, M2: Oso_Matrize;

Pantaila: Karaktere_Matrize;
```

• • Matrizearen osagaiak

- Matrizeko osagai bat adierazteko, matrizearen izena eta osagaiari dagozkion indizeak idatzi behar dira.
  - Pantaila(6, 25)
     Pantaila matrizeko 6. errenkadako 25. osagaia da
  - M1(I, J+1)
     M1 matrizeko I. errenkadako J+1. osagaia da

Dimentsio anitzeko egiturak

Hiru edo indize gehiago dituzten array-ak ere erabil daitezke:

type N_Egitura is array (1..20, 1..20, 1..5) of Integer;

Matrizeen atributuak Adan

- A'First(1): A matrizearen lehenengo indizearen barrutiko behemugaren balioa
- A'First(2): bigarrenarena
- A'Last(1), A'Last(2): A matrizearen lehenengo eta bigarren indizearen barrutiko goi-mugaren balioak.
- Antzera: A'Length(1), A'Length(2), A'Range(1), A'Range(2)

Adibidez:

```
M: array (2000..2005, 1..15) of Integer;

M'First(1) = 2000 M'Last(1) = 2005

M'First(2) = 1 M'Last(2) = 15
```

• • Matrize datu-mota erabiltzen

- Badira matrizeen gaineko eragiketa batzuk, programaziolengoaiek normalean eskaintzen ez dituztenak, baina askotan egiten direnak:
  - Zerbait egin osagai bakoitzarekin
  - Idatzi osagaiak
  - Osagaiei balio bana asignatu
  - Bilatu balio bat
  - Bilatu propietate bat betetzen duen osagai bat
  - Ordenatu osagaiak
  - Bi matrize batu, biderkatu...

• • Erabilera-adibidea

Oso-matrize bat emanda, matrizeko zenbakien batezbesteko aritmetikoa kalkulatzen duen algoritmoa espezifikatu eta egin. Azpiprograma bezala inplementatu.

• • Erabilera-adibidea (II)

Oso-matrize bateko osagaiak idatziko dituen algoritmoa espezifikatu eta egin. Azpiprograma bezala inplementatu.

• • Erregistroak

- Datu-mota egituratuek balio bat baino gehiago biltzen dute.
- Datu-mota egituratu arruntenak bi dira:
  - Bektorea:
    - osagai guztiak mota berekoak dira
    - osagaiak indexazio bidez erreferentziatuko dira
  - Erregistroa:
    - osagai guztiak ez dira mota berekoak
    - osagaiak identifikadore bidez erreferentziatuko dira

• • Erregistroen abantaila

- Objektu-bilduma bat erregistro batean biltzearen abantailak:
  - objektuek batak bestearekin duten erlazioa esplizituki adierazten da.
  - erregistroa objektu bakun bat bezala maneiatu edo bere osagaiak indibidualki maneiatzearen artean aukera dezakegu, uneko beharren arabera.

• • Erregistroen erazagupena

- Erregistro motako objektu bat erazagutzeko:
  - Objektuaren izena
  - Erregistro-motaren definizioa
    - erregistro-osagai bakoitzaren identifikadorea eta bere mota zehazten ditu
- Adibidez:

```
Hitza: record
   Karaktereak: String(1..20);
   Luzera: Integer;
end record;
```

Erregistroen erazagupena (II)

```
Hitza: record

Karaktereak: String(1..20);
Luzera: Integer;
end record;
```

```
type Hitz is record

   Karaktereak: String(1..20);
   Luzera: Integer;
end record;

Hitza: Hitz;
```

- Bi erazagupenak baliokideak dira
- Komeni da Hitz mota definitzea, azpiprogrametako parametroekin erabili ahal izateko

Erregistroen osagaien erreferentzia

- Erregistroaren izena, puntu bat eta osagaiari dagokion identifikadorea idatzi behar dira.
- Adibidez:
  - Hitza.Luzera
    - Hitza aldagaiaren luzera.
  - Hitza.Karaktereak
    - Hitza aldagaiaren Karaktereak taula
  - Hitza. Karaktereak (2)
    - Hitza aldagaiaren Karaktereak taulako 2. osagaia.

• • Erregistro datu-mota

- Balio posibleak
  - Osagai bakoitzak bere motako balio bat dauka
  - Erregistro osoak balio guztiek osaturiko egitura
- Eragiketak
  - Osagai bakoitzak bere motako aldagai bakun bat bezala jokatzen du
  - Mota bereko erregistroen artean
    - Erregistro osoko asignazioa (:=)
    - Erregistro osoko konparazioa (=, /=)

Datu-egitura mistoak

- Datu-egitura:
  - Datu-elementuen bilduma, osagaien arteko erlazioa erakusteko moduan antolatuta.
- Datu-egituren oinarrizko eraikuntza-blokeak:
  - Bektoreak eta erregistroak.
- Bektoreen eta erregistroen osagaiak eurak ere bektoreak edo erregistroak izan daitezke.
- Horrek nahi adinako konplexutasuneko datuegiturak definitzeko aukera ematen digu.

• • Erabilera-adibidea

Puntuz bukatzen den karaktere-sekuentzia bat emanda, karaktere guztiak baina atzetik aurrera idatziko dituen algoritmoa espezifikatu eta egin.

- Demagun gehien jota 100 karaktere izango direla.
- Horrelako datu-egitura bat erabiliko dugu:

```
N: constant Integer := 100;
type Karaktere_Bektore is array (1..N) of Character;
type Karaktere_Lista is record
   Karaktereak: Karaktere_Bektore;
   Luzera: Integer;
end record;
S: Karaktere_Lista;
```

• • Diseinua

```
algoritmo Alderantziz
-- Aurre: F=<k<sub>1</sub>,...,k<sub>n</sub>,'.'>, (k<sub>1</sub>,...,k<sub>n</sub>: karaktereak), non:
-- k<sub>1</sub>,...,k<sub>n</sub> ≠ '.' eta n < 100
-- Post: G=<k<sub>n</sub>,k<sub>n-1</sub>,...,k<sub>1</sub>>
S : Karaktere_Lista
hasiera
   Testua_Gorde(S)
   Idatzi_Atzekoz_Aurrera (S)
amaia
```

• • Diseinua (II)

```
Algoritmo Testua Gorde (S: emaitza Karaktere Lista)
-- Aurre: F = \langle k_1, ..., k_n, '.' \rangle, (k_1, ..., k_n): karaktere), non:
           k_1, ..., k_n \neq '.' eta 0 <= n < 100
-- Post: S.Karaktereak=(k_1, k_2, \ldots, k_n, \ldots) eta S.Luzera = n
hasiera
   Irakurri Karakterea (Kar)
   T := 0
   bitartean Kar /= '.' egin
        I := I + 1
        S.Karaktereak(I) := Kar
        Irakurri Karakterea (Kar)
   ambitartean
   S.Luzera := I
amaia
```

• • Diseinua (III)

```
Algoritmo Idatzi Atzekoz Aurrera (S: datu Karaktere Lista)
-- Aurre: S.Karaktereak=(k_1,k_2,\ldots,k_n,\ldots) eta S.Luzera = n (0<= n < 100)
-- Post: G = \langle k_n, k_{n-1}, \ldots, k_1 \rangle
hasiera
   egin I guztietarako alderantziz 1 etik S.Luzera raino
         Idatzi Karakterea (S.Karaktereak(I))
   ambitartean
amaia
Oharra, Adaz honela izan zitekeen:
          for I in reverse 1..S.Luzera loop
                    Idatzi Karakterea (S.Karaktereak(I));
         end loop;
```

• • Adibideak

type Hitz is record	H(1)
<pre>Karaktereak: String(120); Luzera: Integer; end record;</pre>	Н(2)
<pre>type Hiztegi is array(11000) of Hitz;</pre>	H(3)
H: Hiztegi;	H(4)
	Н(999)
	H(1000)

Karaktereak Luzera	
Karaktereak Luzera	
Karaktereak Luzera	
Karaktereak Luzera	
77 1 1	
Karaktereak Luzera	
Karaktereak Luzera	

• • Adibideak (II)

```
type Talde is array(1..100) of Ikasle;

type Ikasle is record

Kodea: Integer;

Izena, Deitural, Deitura2: String (1..20);

Kalifikazioak: Oso_Bektore (1..10);
end record;
```

• • Adibideak (III)

```
type Talde is record
   Ikasleak: array(1..100) of Ikasle;
    Batezbestekoak: Erreal Bektore (1..10);
end record ;
type Ikasle is record
   Kodea: Integer;
   Izena, Deitural, Deitura2: string(1..20);
   Kalifikazioak: Oso Bektore(1..10);
end record;
```

• • Adibideak (IV)

```
type Talde is record
   Ikasleak: array(1..100) of Ikasle;
   Batezbestekoak: Erreal_Bektore(1..10);
end record;

type Ikasle is record
   Kodea: Integer;
   Izena, Deitural, Deitura2: String(1..20);
   Kalifikazioak: Oso_Bektore(1..10);
end record;

T1: Talde;
```

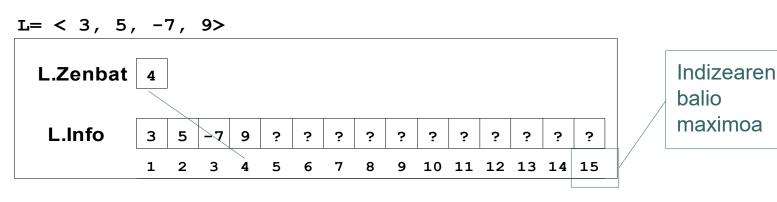
T1. Ikasleak(1)	Kodea Izena Deitura1 Deitura2 Kalifikazioak
T1. Ikasleak(100)	Kodea Izena Deitura1 Deitura2 Kalifikazioak
T1.Batezbestekoak	

• • Listak

- Lista motako aldagaiek bi ezaugarri nagusi dituzte:
  - Luzera aldakorra
    - Elementuak txertatu eta ezabatu egin daitezke
  - Osagai guztiak mota berekoak dira
- Oinarrizko lista motak:
  - Oso_Lista
  - Erreal_Lista
  - Boolear_Lista
  - Karaktere_Lista
- Oinarrizko listez gain, osagai egituratuak dituztenak ere defini daitezke

Lista estatikoak

- Egitura mistoak dira, bi eremu dituztenak:
  - Osagaien kopurua
  - Osagaien bektorea
- Lista estatikoak definitzean, osagaien kopuru maximoa ezarri behar da.
- Adibidez:

Lista estatikoak Erazagupena

 Honela errepresentatzen dira Adan (zenbaki osoen) lista estatikoak:

```
Max : constant Natural := 15;
subtype Indizel_Max is Natural range 1 .. Max;
subtype Indize0_Max is Natural range 0 .. Max;
type Oso_Bektore is array (Indizel_Max) of Integer;
type Oso_Lista is record
    Zenbat : Indize0_Max; -- listako elementuen kopurua
    Info : Oso_Bektore; -- osagaien bektorea
end record;
```

Lista estatikoak Erabilera

- Hasieratzea
  - Lista hutsa sortzea
  - Irakurriz kargatzea
- Lista bateko elementu guztiei tratamendu bat egitea (eskema iteratibo totala)
- Lista bateko elementu batzuei tratamendu bat egitea (eskema iteratibo partziala)
- Elementu bat txertatzea
  - Desplazamenduaren beharra
- Elementu bat ezabatzea
  - Desplazamenduaren beharra
- Ordenatzea

Lista estatikoak Erabilera (II)

Lista hutsa sortzea

L.Zenbat := 0;

Lista estatikoak Erabilera (III)

Hasieratzea

```
L.Zenbat:=4;

L.Info(1..L.Zenbat) := (3,5,-7,9);

-- L.Info(1) = 3

-- ...

-- L.Info(L.Zenbat) = 9
```

Lista estatikoak Erabilera (IV)

 Oso-lista bat hasieratzea 0 zenbakiarekin bukatzen den zenbaki sekuentzia bat sarrera estandarretik irakurriz.

```
Algoritmo Irakurri_Oso_Lista (L: emaitza Oso_Lista)
-- Aurre: F=<z<sub>1</sub>,...,z<sub>n</sub>,0>, (z<sub>1</sub>,...,z<sub>n</sub>: oso), non:
-- z<sub>1</sub>,...,z<sub>n</sub> ≠ 0 eta 0 <= n < 15
-- Post: L.Info=(z<sub>1</sub>,z<sub>2</sub>,...,z<sub>n</sub>,...) eta L.Zenbat = n

hasiera
    Irakurri_Osoa (Z)
    I:= 0
    bitartean Z /= 0 egin
        I := I + 1
        L.Info(I) := Z
        Irakurri_Osoa (Z)
    ambitartean
    L.Zenbat := I
amaia
```

Lista estatikoak Erabilera (V)

- Elementu bat txertatzea.
  - Adibidez, txertatu 6 osoa 3. posizioan:

Hasierako egoera:

Bukaerako egoera:

Lista estatikoak Erabilera (VI)

- Elementu bat ezabatzea.
  - Adibidez, ezabatu 2. posizioko elementua:

Hasierako egoera:

Bukaerako egoera: